

explorador

El col·lapse de l'establishment polític a Irlanda: les claus de la victòria del Sinn Féin

vista prèvia >

De partit que causava al·lèrgia a bona part de la ciutadania irlandesa pel seu passat i la seva relació amb l'IRA, a ser el partit més votat en les eleccions del 2020. El camí del Sinn Féin durant l'última dècada és el camí cap a la cerca de l'hegemonia. Adaptant l'estratègia i modernitzant el seu discurs amb un programa netament d'esquerreres, ha estat capaç de trencar el binomi de partits conservadors que s'han alternat com a guanyadors de les eleccions irlandeses en els últims 70 anys. La victòria del SF obre una nova etapa política a la República d'Irlanda.

Sílvia Caufapé Hostench

Polítòloga

silviacaufapehostench@gmail.com

«Aquestes eleccions han estat una revolució», va dir Mary Lou McDonald (1969), líder del Sinn Féin (SF), en veure els resultats. El 8 de febrer de 2020 el seu partit va obtenir més vots en primera preferència que cap altra opció política a les eleccions al Dáil Éireann —la cambra baixa del Parlament irlandès. Aquest resultat ha estat categoritzat com a sísmic.¹ Però la victòria del Sinn Féin no ha estat l'únic element de canvi. Els dos grans partits de la República, el Fianna Fáil (FF) i el Fine Gael (FG), van obtenir menys suport que mai des de la seva fundació el 1937 —un 43%. Els mitjans parlen d'un històric col·lapse del sistema polític i del final del segle de domini per part dels partits de l'establishment.²

L'SF, un partit republicà, d'esquerreres³ i defensor de la reunificació

1 BBC, «Irish election: 158 seats in Dáil filled as Longford-Westmeath count ends».

2 SPROULE, «Irish general election: What happens next?».

3 Si bé a dia d'avui el Sinn Féin té un discurs marcadament d'esquerreres, a principis del segle XX la seva posició estava més desdibuixada, més aviat apuntant cap al conservadorisme. La seva evolució cap a postulats d'esquerreres va anar sent gradual a partir d'aconseguir la independència del Sud del país. Cal remarcar, en aquest sentit, que l'SF va ésser creat per lluitar contra el control britànic de l'illa.

d'Irlanda, va obtenir el 24,5% dels vots en primera preferència. L'FF, conservador i el que més governs ha liderat, va obtenir un 22,2%, seguit d'FG, democratacristians, amb un 20,9%. Això es tradueix en 37 escons per a l'SF, 37 per a l'FF i 35 per a l'FG. Aquests resultats mostren que cap partit té un suport ampli dels votants ni està a prop dels 80 escons necessaris per formar govern sol. La situació és insòlita. Les enquestes no preveïen un canvi tan gran, si bé els resultats electorals de l'última dècada mostren un declivi continuat de suport per als dos grans partits del centre-dreta. Amb tot això, cal preguntar-se: per què ha succeït? És aquest un vot protesta contra els partits tradicionals o és un canvi que ha arribat per quedar-se?

Aquest article analitza el sistema de partits irlandès i la seva evolució recent, de la mà de la conjuntura socioeconòmica, per entendre com la victòria de l'SF no és un fet casual sinó el producte d'un sistema obsolet sumat a una redefinició de l'estratègia del partit i a un canvi generacional. En primer lloc, es fa una introducció al sistema polític de la República, tot seguit s'exposa l'evolució dels partits i s'identifiquen

els eixos de conflicte. A continuació s'explica el sistema electoral i l'evolució recent, i s'acaba amb les claus que han definit les eleccions de 2020, l'estratègia de l'SF i les implicacions de cara al futur.

Un sistema polític conservador i elitista

La República d'Irlanda és una democràcia unitària centralitzada amb un sistema parlamentari. El poder legislatiu és bicameral asimètric amb més poder per la cambra baixa, el Dáil Éireann. Els seus membres s'anomenen Teachta Dála (TDs). El cap de l'executiu és el Taoiseach [primer ministre], que a dia d'avui és Leo Varadkar (1979), de l'FG. El President és directament escollit per la població, però el seu rol és simbòlic. L'Estat conserva la Constitució de 1937, la qual ha sofert 32 esmenes al llarg del temps. Aquestes recentment s'han centrat en incorporar temes com el matrimoni homosexual (2015), el dret a l'avortament (2018) o la facilitació del divorci (2019), les quals s'han sotmès a referèndum. Hi ha un seguit d'elements que caracteritzen la cultura política irlandesa

El sistema de partits s'ha denominat històricament com un *two-and-a-half system*, amb el Fianna Fáil i el Fine Gael com els dos partits grans i amb el Labour Party com a soci minoritari

i que han estat àmpliament comparats: el localisme, el poder de l'Església, el conservadorisme i el patriarcalisme. En primer lloc, la política irlandesa té una naturalesa i cultura profundament localista, és a dir, que té l'àmbit més proper a la persona, el local, com al principal; és comú que la població se centri en l'impacte de la política a les seves comunitats més properes. Això obre la porta a comportaments caciquils. En segon lloc, l'Església catòlica és una institució fonamental a l'illa, donat que la religió és un dels elements compartit per la gran majoria d'irlandesos. L'Església controla gran part del discurs moral i educatiu, està al centre de la cultura nacional i promou i perpetua valors autoritaris i dominants, de submissió i victimisme. A més, la cultura terratinent rural és de gran importància, que juntament amb els dos elements anteriors perpetua un discurs tradicional i conservador. Finalment, la societat i la política irlandesa són clarament patriarcals, amb una constant infrarepresentació de les dones en càrrecs públics. Les dones tenen un pronunciat rol privat, domèstic, marginal i servil, capturat en la visió conservadora de la Constitució de 1937. En resum,

aquests elements fomenten una cultura en la qual han predominat històricament valors d'autoritarisme, conformisme i antiintel·lectualisme.⁴ El sistema institucional es caracteritza per la seva ineffectivitat per dur a terme polítiques públiques i controlar l'executiu; l'executiu té molt poder per sobre el legislatiu, controla l'agenda parlamentària i els procediments.⁵ Al mateix temps, el sistema electoral promou el localisme i clientelisme i no prioritza la creació de programes polítics ideologitzats. Aquestes circumstàncies porten a un poder centralitzat i sense rendiment de comptes, que propicia una cultura política elitista. Això es veu reflectit en la baixa participació electoral —al voltant d'un 65,6% en les darreres cinc eleccions generals—⁶ i la participació partidista, és a dir, la militància a partits polítics —tan sols un 2%—, per sota de la resta d'Europa occidental.⁷ La societat civil és molt depenent de l'Estat, que tradicionalment ha canalitzat les seves deman-

des per satisfer les seves principals aspiracions i així no suposar mai una amenaça a l'establishment. A més, el moviment sindical també està molt desmembrat, sobretot per la importància del capital estranger a Irlanda des de la dècada de 1960.

Partits nacionalistes sense ideologia

El sistema de partits s'ha denominat històricament com un *two-and-a-half system*,⁸ amb l'FF i l'FG com els dos partits grans i amb el Labour Party [Partit Laborista] com a soci minoritari en molts governs. Altres opcions polítiques amb rellevància variant han estat el mateix SF i el Green Party [Partit Verd]. Irlanda també s'ha caracteritzat per tenir un gran nombre de candidats independents a eleccions municipals i legislatives. El Fianna Fáil [Soldats del destí], és el partit històricament més important de la República d'Irlanda. És de centre-dreta, nacionalista i *catch-all*; és a dir, que busca atraure a tots els perfils de votants. Durant molts anys ha estat considerat el «partit

4 KIRBY i MURPHY, *Irish Politics after the Celtic Tiger*.

5 Ibidem.

6 NORDSIECK, «Ireland Parties and Elections».

7 KIRBY i MURPHY, *Irish Politics after the Celtic Tiger*.

8 LIJPHART, *Patterns of democracy*.

natural de govern», ja que des de 1932 fins al 2011 només ha quedat fora de l'executiu durant dotze anys, repartits en curts mandats d'FG gairebé cada dècada. Una de les seves característiques és el populisme, perquè canalitza les reformes que la població reclama i al mateix temps manté l'*statu quo* que el beneficia.⁹ El Fine Gael [família dels irlandesos] és demòcratacristià i proeuropeu, considerat quasi *catch-all*, malgrat que mai ho acaba d'aconseguir del tot, fet que l'ha portat sistemàticament a ser el segon partit amb més suport a la República. Ha governat en vuit ocasions, tot i no haver guanyat mai les eleccions fins el 2011, per bé que s'ha mantingut al govern des de llavors. El Labour Party ha estat soci de govern dels dos grans partits, en especial d'FG. El seu creixement s'ha vist molt limitat per la naturalesa de la competició política, que ha afavorit un sistema bipartidista.

El Sinn Féin [Nosaltres mateixos] és un partit republicà i d'esquerres defensor de la reunificació del país, que va tenir una importància limi-

tada a la República fins al 2011, en què va obtenir uns resultats destacables passant de 3 a 14 diputats, tot augmentant en representació des d'aleshores.

L'SF va néixer al 1905 i va guanyar massivament les eleccions britàniques del 1918 a Irlanda, en un moment en què tota l'illa formava part del Regne Unit. De resultes d'aquestes eleccions, i recollint el llegat de l'Aixecament de Pasqua de 1916, l'SF va proclamar la independència de la República Irlandesa, va establir un Parlament i un govern clandestins i va impulsar la guerra de guerrilles de l'Irish Republican Army (IRA) [Exèrcit Republicà Irlandès] contra les forces britàniques. El resultat va ser el Tractat Anglo-Irlandès de 1922, que va donar una independència limitada al Sud amb el nom d'Estat Lliure Irlandès, amb el monarca britànic com a cap d'Estat; però va mantenir el Nord —de majoria protestant i unionista— dins el Regne Unit. El Tractat va dividir l'SF en dues meitats: la pro-Tractat, que va donar lloc al que després seria el Fine Gael; i l'anti-Tractat. Ambdues es van enfrontar en una guerra civil que va concloure el 1923 amb la vic-

tòria dels pro-Tractat. Una facció de l'SF anti-Tractat va acceptar treballar dins la legalitat de l'Estat Lliure, per a aconseguir transformar-lo en l'actual República d'Irlanda, cosa que es va aconseguir al 1948 —paradoxalment, sota un Taoiseach de l'FG. Aquesta facció és l'origen del Fianna Fáil.

El que va quedar de l'SF després d'aquesta onada d'enfrontaments interns va adoptar una posició abstencionista en política electoral durant les següents sis dècades, tant a la República com al Nord d'Irlanda. Amb el temps, el centre de gravetat del partit es va desplaçar al Nord, en el marc del creixent conflicte entre republicans i unionistes. A finals de la dècada de 1960, després de dècades d'enfrontaments interns, la facció majoritària d'aquest nou SF —els anomenats «provisionals»—, conjuntament amb la seva facció homòloga de l'IRA, va convertir-se en la principal facció republicana en el conflicte.

A començaments de la dècada de 1980, l'SF va adoptar l'estratègia d'«armes i urnes» en simbiosi amb l'IRA. A començament de 1990, amb

⁹ KIRBY i MURPHY, *Irish Politics after the Celtic Tiger*.

Irlanda ha gestionat els *cleavages* de manera atípica perquè no hi ha hagut grans conflictes en pràcticament cap eix dins la República

el conflicte nord-irlandès estancat, l'SF va participar activament al procés de pau i als Acords de Divendres Sant de 1998, i des d'aleshores ha obtingut suport no només per part de defensors de la reunificació del país, sinó també per part de classes treballadores urbanes.¹⁰ La seva activitat es desenvolupa a tots els comtats de l'illa, i és actualment la segona força al Nord.

Els eixos de conflicte quasi-inexistents

Els partits polítics són rellevants perquè s'entenen com a representatius d'interessos conflictius entre ells. Aquests interessos conflictius tradicionalment s'han explicat a través de *cleavages* o eixos de conflicte en una societat. El sociòleg Seymour Lipset (1922-2006) i el politòleg Stein Rokkan (1921-1979) parlen de quatre *cleavages* principals: 1) centre-perifèria; 2) Església-Estat; 3) zones rurals-zones urbanes; i 4) treballadors-propietaris.¹¹ Però la

importància de cada un d'ells depèn de la seva institucionalització en el sistema de partits d'un país concret. Irlanda del Sud ha gestionat els *cleavages* de manera atípica perquè no hi ha hagut grans conflictes en pràcticament cap eix dins la República. L'eix esquerra-dreta, que ha caracteritzat la competència electoral a la majoria d'estats europeus, no ha tingut ni de lluny la mateixa importància en el seu cas per la coincidència ideològica entre l'FF i l'FG.¹² Conseqüentment, el *cleavage* rellevant ha estat el conflicte centre-perifèria, però no entre opcions polítiques sinó entre estats, és a dir entre Irlanda i el Regne Unit. Com hem exposat anteriorment, la divisió de l'illa arran de la guerra civil i les posicions enfront el tractat de relacions amb Londres van identificar diversos partits sorgits del moviment republicà: el FF que agrupava els contraris al tractat i FG que reunia els seus defensors. Cal remarcar que l'enfrontament no era entre defensors o opositors a la independència, sinó que el conflicte raïa en la manera d'arribar a aquesta, en l'acceptació o no de la partició de l'illa. Així doncs, després d'enfron-

tar-se a la guerra civil (1922-1923) i un cop assolida la independència i aprovat el tractat amb el Regne Unit, el seu enfrontament va passar a ser la base del sistema de partits. La partició entre la República i el Nord d'Irlanda va institucionalitzar l'homogeneïtat al Sud i el conflicte al Nord. A la República, el fet de només haver-hi un eix de competició, la divisió existent com a herència de la Guerra Civil, ha permès als dos grans partits ser agents lliures en la resta de *cleavages* i adoptar una estratègia *catch-all*. Fan servir un llenguatge i tàctiques relativament populistes i apelen a interessos nacionals i comunitaris per sobre dels de classe. De fet, en diferents moments han defensat polítiques públiques idèntiques o han intercanviat posicions en una gran diversitat de temes.¹³ També cal destacar que el sistema de partits s'ha anat afeblint progressivament degut a la baixa vinculació; l'electorat se sent cada vegada menys identificat amb els dos partits majoritaris. Vista la situació, podria semblar que la ideologia està absent en el debat polític irlandès.

10 KAVANAGH, «An end to 'Civil War politics?'».

11 LIPSET i ROKKAN, *Party systems and voter alignments*.

12 KAVANAGH, «An end to 'Civil War politics?'».

13 EVANS i SINNOTT, «Political cleavages and party alignments in Ireland, North and South».

Malgrat les aparences, la política irlandesa té una ideologia clara: les posicions econòmicament i socialment conservadores que predominen entre les elits

No obstant, la política irlandesa té una ideologia clara: les posicions econòmicament i socialment conservadores que predominen entre les elits. Aquest predomini, a més, s'envolta d'un discurs populista que no reconeix el seu contingut ideològic; justament l'absència de debat ha permès a les posicions neoliberals guanyar l'hegemonia política en les últimes dècades.¹⁴ Les implicacions d'aquesta situació són principalment que les reformes socials siguin més aviat incrementals i no transformatives o estructurals, i que el discurs plausible sobre el «canvi» estigui molt limitat. Aquest seguit d'elements afavoreixen que el sistema tradicional de partits es trobi en una situació d'incertesa; que temes com el Brexit, la reunificació d'Irlanda i les noves reclamacions socials dels electors propiciïn el qüestionament de l'*status quo*.

Un peculiar sistema electoral

Irlanda divideix el seu territori en 39 circumscripcions o districtes electo-

rals, en cada un dels quals s'escullen entre 3 i 5 escons que s'assignen a través del mètode del Vot Únic Transferible (VUT). Aquesta fórmula consisteix en el fet que cada votant indica el seu candidat o candidata preferida i també assenyala el seu ordre de prioritat entre la resta de persones candidates.

El sistema electoral d'un estat influeix en la seva estructura i cultura polítiques. En primer lloc, el VUT és una fórmula poc proporcional, especialment en els districtes electorals amb menys escons a repartir; a més, el fet de tenir tantes circumscripcions electorals porta els TDs a dedicar massa temps a aquestes i descuidar els seus deures parlamentaris, emfatitzant el personalisme dels representants.¹⁵ Tot i així, s'observa lleialtat al partit en els patrons de transferència de vot, en el sentit que els votants solen marcar com a preferents candidats del mateix partit.¹⁶ Al mateix temps, l'absència d'una barrera electoral legal estatal també permet a candidatures petites i independents obtenir representació. En les darreres cinc eleccions gene-

rals, un 11% dels escons han estat de mitjana per a candidats independents, un nombre alt en comparació a altres estats, dada que augmenta encara més en les eleccions locals.¹⁷ En qualsevol cas, sembla que en general als votants els agrada el sistema, especialment per la relació tan directa que poden tenir amb els seus TDs.¹⁸

És rellevant mencionar que el sistema electoral irlandès perpetua la infrarepresentació femenina en càrrecs electes. El fet de presentar persones candidates i no llistes electorals tancades propicia que aquestes siguin majoritàriament homes. La mitjana de dones candidates a les eleccions de 2011 havia estat d'un 15%. Al 2012 es va aprovar que si un partit no presentava almenys el 30% de dones perdria la meitat del finançament públic. Aquesta mesura ha tingut un gran impacte, ja que totes les formacions polítiques han assolit el mínim, amb aproximadament un 30,5%, de dones candidates a les dues últimes eleccions generals. Tot i

14 KIRBY i MURPHY, *Irish Politics after the Celtic Tiger*.

15 Ibidem.

16 KAVANAGH, «An end to 'Civil War politics'?».

17 Ibidem.

18 KIRBY i MURPHY, *Irish Politics after the Celtic Tiger*.

L'augment de despesa pública per part de l'FF els anys previs a 2008 no va poder impedir que una economia de naturalesa tan oberta i amb tan poca regulació financera es desplomés

així, continua sent una xifra molt baixa comparada amb països similars.¹⁹

La crisi financera i dels grans partits

Hi ha hagut canvis molt importants en el sistema de partits des del 2008. Aquest escenari va en la línia del que ha succeït a la resta de la perifèria europea.²⁰ La crisi va ser especialment dura per a l'economia irlandesa; l'augment de despesa pública per part de l'FF els anys previs a 2008 no va poder impedir que una economia de naturalesa tan oberta i amb tan poca regulació financera es desplomés. A més, es venia del període en què Irlanda va rebre el sobrenom de *Celtic Tiger*, el de major creixement econòmic de la història de la República, per la qual cosa la caiguda va tenir efectes encara més profunds. Des de l'aprovació de la constitució irlandesa el 1937, els dos grans partits, l'FF i l'FG, havien obtingut conjuntament com a mínim 2/3

dels vots a les eleccions generals. Fins al 2011.²¹

La crisi financera va marcar el final d'un llarg període d'hegemonia dels partits de l'establishment. La intervenció i rescat de l'economia el 2011 per part de l'FMI i el BCE va dur-se a terme mesos abans de les eleccions generals. L'FF va obtenir uns resultats dramàtics, passant de 78 a 19 escons, i el seu soci de govern, el Green Party, va perdre tota la seva representació parlamentària. Se'n van beneficiar l'FG i el Labour, que van formar un nou govern i, en menor mesura, l'SF. L'FG, però, va haver de continuar les polítiques d'austeritat durant el seu mandat, cosa que va fer-li patir un declivi de suport notable a les eleccions locals i europees del 2014. Els socis governamentals van perdre el 30% del seu suport. Paral·lelament, és aquí quan s'incrementa la tendència de creixement de l'SF, amb resultats molt bons —un 17,6% de vots en primera preferència de

mitjana als dos comicis—²² que va atraure antics votants Labour. Tot plegat havia portat a una situació, prèvia a les eleccions generals de 2016, on s'intuïa el col·lapse en el suport als grans partits irlandesos. Com en altres països europeus, la «nova política» havia començat a emergir, i a Irlanda es definia pel creixent suport a l'SF i a candidats independents.²³ Els resultats del 2016 van seguir la mateixa tendència. Els governants FG i el Labour van perdre molt de suport i l'FF va recuperar posicions, però ambdós en nivells molt inferiors als d'abans de la crisi. L'FG, guanyador de les eleccions, governa des d'aleshores en minoria amb el suport d'Aliança Independent, un partit minoritari, i té un acord de confiança amb l'FF —*confidence-and-supply deal*— pel qual aquest s'absté de votar en contra en temes financers i permet que l'FG pugui tirar endavant el seu programa de govern. Cal tenir en compte també que el mandat electoral és de cinc anys, i que

19 Ídem.

20 KAVANAGH, «An end to 'Civil War politics'? The radically reshaped political landscape of post-crash Ireland», pàg. 71.

21 KAVANAGH, «An end to 'Civil War politics'? The radically reshaped political landscape of post-crash Ireland», pàg. 73.

22 NORDSIECK, «Ireland Parties and Elections».

23 KAVANAGH, «An end to 'Civil War politics'? The radically reshaped political landscape of post-crash Ireland», pàg. 79.

aquestes eleccions de 2020 han estat anticipades, demanades pel Taoiseach després d'intents de mocions de confiança a dos dels seus ministres, per intentar recuperar el suport de l'electorat i aprofitar el *momentum* post-Brexit. FG ha defensat la integració europea enfront la desconexió del Regne Unit i ha fet del discurs europeïsta la seva bandera en aquesta campanya electoral. En aquestes circumstàncies s'arriba a les eleccions del febrer de 2020, en les quals el canvi es consolida. Tant l'FF com l'FG segueixen perdent suport i l'SF és el partit amb més vots en primera preferència, en una situació insòlita en la política irlandesa, però que accentua i referma la tendència dels anys post-crisi i el capgirament del sistema polític. El Green Party i els socialdemòcrates també obtenen bons resultats.

Els gràfics següents resumeixen aquesta evolució. El primer mostra la proporció d'escons al Dáil, que reflecteix que el sistema electoral beneficia les grans opcions polítiques. El segon exposa els vots en primera preferència per a cada força, i permet veure que el suport

als grans partits ja fa una dècada que disminueixen mentre que l'SF mostra la tendència oposada, amb un creixement constant.

Una estratègia d'èxit

La victòria de l'SF no només s'explica pel sistema de partits i la conjuntura socioeconòmica: també s'ha d'atribuir a un potent posicionament d'esquerres en les últimes dècades i a una efectiva campanya electoral. Des de la seva crucial participació en els Acords de Divendres Sant de 1998, el partit ha passat gradualment a tenir el seu centre polític a Dublín, alhora que anava diluint el record del seu passat relacionat amb l'IRA. Simultàniament, ha anat enfortint el seu discurs d'esquerres i ha reenfocat el seu projecte cap a la millora de les condicions materials de vida tant a la República com al Nord, a més de seguir defensant la reunificació. Més recentment, el 2018, l'històric líder Gerry Adams (1948) va deixar la presidència i el seu escó al Dáil donant pas a Mary Lou McDonald, més jove i no relacionada amb l'etapa del conflicte nord-irlandès. McDonald a més ha estat l'única dona candidata

a Taoiseach en aquestes eleccions. El seu lideratge ha estat valorat com a un element positiu per a la campanya del partit.²⁴ Els mitjans estan d'acord en atribuir part del seu èxit electoral al seu activisme de base i a l'èmfasi en els temes que més preocupen la població, relacionats amb les condicions materials de vida.²⁵ L'SF ha encarat la campanya proclamant-se com l'únic partit amb l'opció real de fer front a l'establishment polític de l'FG i l'FF. Ha denunciat que el govern no ha proveït la ciutadania dels serveis més bàsics que s'hauria d'esperar d'aquest, com un sistema sanitari decent, habitatge accessible i seguretat a l'entorn. En la mateixa línia, ha remarcat les seves propostes d'inversió pública en sanitat, un programa molt ambiciós d'habitatge públic, mesures de control dels preus del lloguer, i l'augment de la presència policial al carrer per disminuir la criminalitat. A més, ha emfatitzat el seu compromís amb la reunificació d'Irlanda anunciant que farà els passos necessaris per

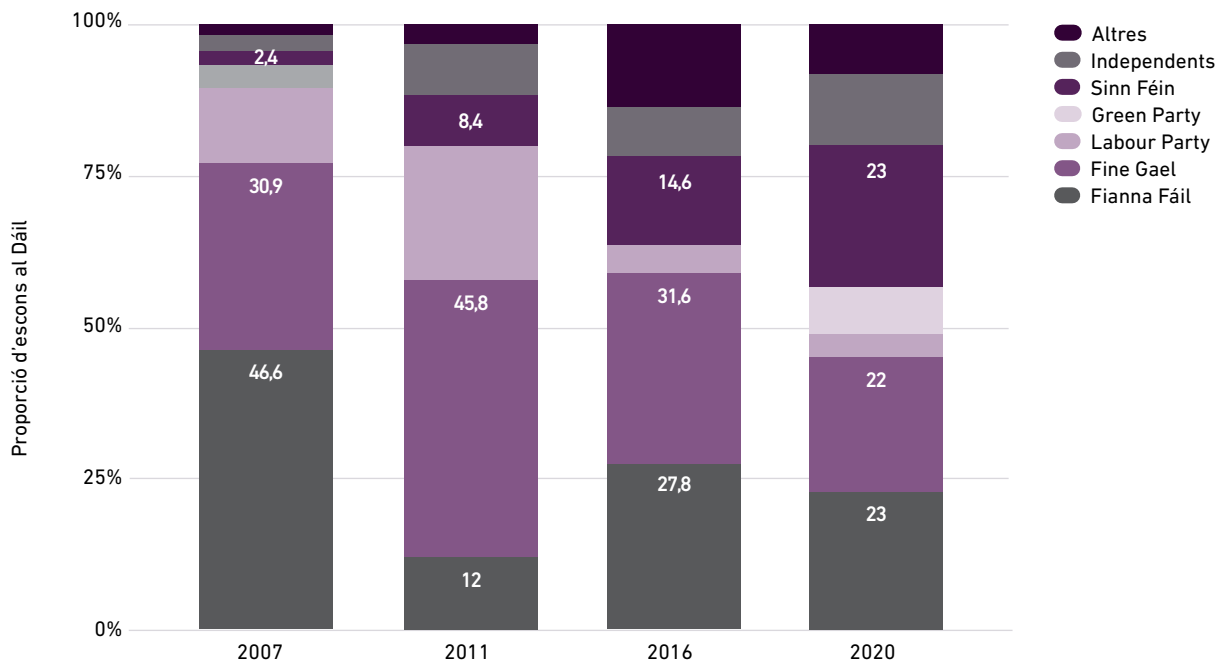
24 DONNELLY, «Opinion: This Irish election result was not an ideological vote, it was an angry one».

25 QUINN, «Sinn Féin Just Upended Ireland's Status Quo. What Comes Next?».

El dia de les eleccions, el sistema sanitari i el seu mal estat va ser el tema que més votants van dir que els preocupava —un 32%—, seguit de l'habitatge —26%—

Gràfic 1

Evolució dels escons al Dáil per partits, (%)

Font: gràfic d'elaboració pròpia a partir de dades de The Irish Times, disponibles a: <www.irishtimes.com>.

preparar el referèndum dels Acords de Divendres Sant.²⁶ Temes com

²⁶ Els Acords de Divendres Sant preveuen un referèndum al Nord d'Irlanda quan la majoria de la seva ciutadania ho demani, per la qual cosa el marge d'actuació des de la República és limitat. No obstant, des del govern de la República es podria fer pressió

educació, transport, persones amb discapacitat, comunitats rurals, pensions, i la viabilitat econòmica de les mesures que proposen

per consultar la ciutadania i servir com a palanca per a desencallar el Nord.

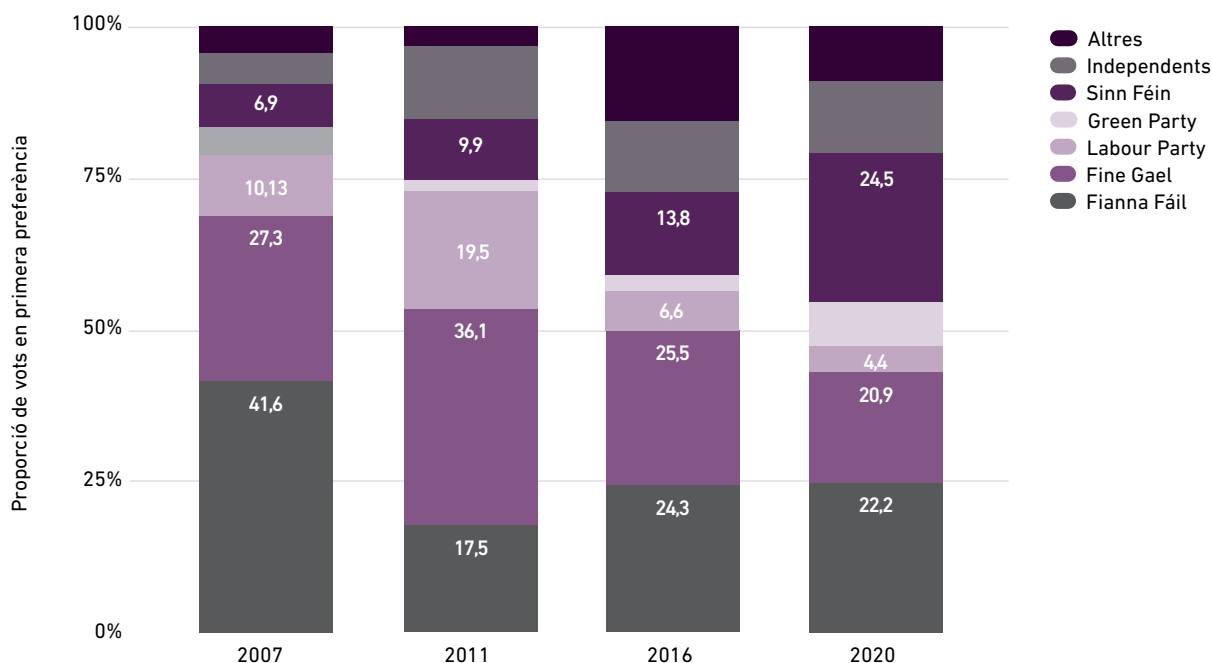
també han estat molt presents al seu discurs, que s'ha centrat en la idea del canvi.²⁷ I com ha respost l'electorat, a tot això? El dia de

²⁷ MCDONALD, «Giving workers and families a break – A Manifesto for Change».

Els més joves van votar sobretot pel tema de l'habitatge, el qual es troba en una crisi profunda amb els preus de lloguer més alts que mai

Gràfic 2

Evolució dels vots en primera preferència per partits, (%)

Font: gràfic d'elaboració pròpia a partir de dades de The Irish Times, disponibles a: <www.irishtimes.com>.

les eleccions, el sistema sanitari i el seu mal estat va ser el tema que més votants van dir que els preocupava —un 32%—, seguit de l'habitatge —26%— i, en un tercer lloc més allunyat, les pensions —un 8%. El Brexit va ser rellevant només

per l'1% dels votants.²⁸ Els més joves van votar sobretot pel tema de l'habitatge, el qual es troba en una crisi profunda amb els preus de lloguer

²⁸ CIONNAITH, «Just 1% of voters concerned about Brexit, poll suggests».

més alts que mai, especialment a Dublín on han crescut un 90% des de 2012.²⁹ En relació al suport per grups d'edat, l'SF va obtenir el 31,8%

²⁹ MUELLER, «The driving force in Irish Politics? Finding a decent place to live».

Si bé la possibilitat que l'SF governi a la República, en les eleccions del 2020 s'ha esvaït, els seus resultats han dut el partit a assolir un fort lideratge a tota l'illa

de vots d'entre 18 i 25 anys, seguint la tendència de creixement dels últims quatre anys. Va haver-hi un creixement encara més pronunciat en el grup de 25-34 anys, on va ser l'opció majoritària amb un 31,7% dels vots. També cal remarcar que va ser el primer partit en el grup de 35-49 anys amb un 22% del vot.³⁰ El Taoiseach i el seu partit, l'FG, volien centrar les eleccions en el Brexit i obtenir així més suport, però no ho van aconseguir; l'electorat no va decidir el seu vot pensant en la relació amb la resta de la UE. Això es podria explicar pel fet que els temes relacionats amb la UE han estat sempre secundaris en el marc de la política de partits irlandesa, ja que la seva inclusió s'ha fet a partir de les elits i aquestes no han aconseguit transmetre als votants la seva rellevància.³¹ El Brexit, però, sí que ha posat sobre la taula el tema de la reunificació, la qual cosa ha potenciat el discurs de l'SF.³²

30 HORGAN-JONES, «How the youth vote played out for Sinn Féin and the Greens».

31 MURPHY i HAYWARD, «Party Politics and the EU in Ireland, North and South».

32 MCDONALD, «Giving workers and families a break – A Manifesto for Change».

La fi de l'establishment polític i el canvi que ha arribat per quedar-se. Amb els resultats electorals a la mà, cap partit podia formar govern sol. En ser necessaris 80 TDs per obtenir la majoria a la cambra, l'SF hauria d'haver aconseguit el suport dels petits grups parlamentaris d'esquerres, però ni amb aquests hauria assolit la majoria. L'FF i l'FG, per la seva banda, s'havien vetat entre ells i durant la campanya havien descartat un govern de coalició amb SF, si bé l'FG després de les eleccions havia insinuat que no s'hi oposaria de manera tan absoluta. Una gran coalició FF-FG tampoc no es plantejava en un principi, no havia passat mai en la història de la República. No hi havia un límit legal de temps per formar govern, per la qual cosa o seguien les converses o es convocaven eleccions, que era l'escenari més probable durant les primeres setmanes postelectorals. Si l'escenari d'unes futures eleccions s'imposava,³³ les enquestes mostraven que l'SF augmentaria encara més la seva

33 DRENNAN, «The 11 seats Sinn Féin left behind in Election 2020 which could have changed everything».

representació, perquè per una banda obtindria més vots i per l'altra presentaria més candidats.³⁴ L'FF i l'FG no volien ni contemplar noves eleccions justament per aquestes raons, fet que explica com, tot i estar-hi, d'entrada, completament oposats, han acabat formant una gran coalició per governar conjuntament a la República.³⁵

Si bé la possibilitat que l'SF governi a la República, en les eleccions del 2020 s'ha esvaït, els seus resultats han dut el partit a assolir un fort lideratge a tota l'illa —per primera vegada, té representants a tots els comtats—, tant al Nord com al Sud. Això li dona una empenta molt important per defensar l'objectiu de la reunificació d'Irlanda i les seves properes perspectives electorals. Recuperant la pregunta inicial, és aquest un vot protesta contra els partits tradicionals o és un can-

34 El Sinn Féin va fer servir l'estratègia de presentar un o dos candidats a cada circumscripció electoral, per centrar els esforços electorals a aconseguir que aquelles persones sortissin escollides. Però amb el recompte de vots que va obtenir a onze circumscripcions, si hagués presentat un segon candidat aquest també hagués estat escollit.

35 BBC, «Irish government: Parties agree to form coalition government».

vi que ha arribat per quedar-se? L'evolució electoral és clara i mostra que els votants estan descontents amb els partits de l'establiment, als quals responsabilitzen de la mala gestió de la crisi dels darrers deu anys. Alhora, l'SF s'ha redefinit i ha enfortit el seu discurs de classe. Ha sabut canalitzar les demandes de bona part de l'electorat tot oferint propostes per a la millora de les condicions materials de vida, i denunciant l'elitisme del sistema polític irlandès. Finalment, s'hi afegeix el canvi generacional a Irlanda, que beneficia l'SF atès que els i les joves no l'associen al conflicte nord-irlandès del segle passat, i no tenen presents les divisions polítiques heretades de la guerra civil al Sud. Al meu entendre, doncs, aquest canvi ha arribat per quedar-se. ■

■ Bibliografia

BBC. «Irish election: 158 seats in Dáil filled as Longford-Westmeath count ends» [en línia]. A BBC, de 3 de març de 2020. Disponible a: <www.bbc.com>.

CIONNAITH, Fiachra Ó. «Just 1% of voters concerned about Brexit, poll suggests» [en línia]. A RTE, de 9 de febrer de 2020. Disponible a: <www.rte.ie>.

DONNELLY, Larry. «Opinion: This Irish election result was not an ideological vote, it was an angry one» [en línia]. A TheJournal.ie, de 12 de febrer de 2020. Disponible a: <www.thejournal.ie>.

DRENNAN, John. «The 11 seats Sinn Féin left behind in Election 2020 which could have changed everything» [en línia]. A Extra.ie, de 9 de febrer de 2020. Disponible a: <www.extra.ie>.

EVANS, Geoffrey, i SINNOTT, Richard. «Political cleavages and party alignments in Ireland, North and South». A *Ireland Nord and South: Perspectives from Social Science*, pàg. 419-456, 1999.

HORGAN-JONES, Jack. «How the youth vote played out for Sinn Féin and the Greens» [en línia]. A The Irish Times, de 9 de febrer de 2020. Disponible a: <www.irishtimes.com>.

KAVANAGH, Adrian P. «An end to 'Civil War politics'? The radically reshaped political landscape of post-crash Ireland». A *Electoral Studies*, núm. 38, pàg. 71-81, 2015.

KIRBY, Peadar, i MURPHY, Mary P. *Irish Politics after the Celtic Tiger*. Londres: Pluto Press, 2011.

LIJPHART, Arend. *Patterns of democracy: Government forms and performance in thirty-six countries*. Yale: Yale University Press, 2012.

LIPSET, Seymour, i ROKKAN, Stein. *Party systems and voter alignments*. Nova York: Free Press, 1967.

MCDONALD, Mary Lou. «Giving workers and families a break – A Manifesto for Change» [en línia]. A Sinn Féin, de 28 de gener de 2020. Disponible a: <www.sinnfein.ie>.

MUELLER, Benjamin. «The driving force in Irish Politics? Finding a decent place to live» [en línia]. A The New York Times, de 29 de febrer de 2020. Disponible a: <www.nytimes.com>.

MURPHY, Mary C., i HAYWARD, Katy. «Party politics and the EU in Ireland, North and South». A *Irish Political Studies*, núm. 24(4), pàg. 417-427, 2009.

NORDSIECK, Wolfram. «Ireland Parties and Elections» [en línia]. A *Parties and Elections in Europe*. Disponible a: <www.nytimes.com>.

QUINN, Colm. «Sinn Féin Just Upended Ireland's Status Quo. What Comes Next?» [en línia]. A Foreign Policy, de 12 de febrer de 2020. Disponible a: <www.foreignpolicy.com>.

SPROULE, Luke. «Irish general election: What happens next?» [en línia]. A BBC, de 14 de febrer de 2020. Disponible a: <www.bbc.com>.